

Сотник В. В., кандидат економічних наук (0000-0003-0507-2348)
Леонтович С. П., кандидат економічних наук (0000-0002-0393-1869)
Косарецький Є. І., доктор філософії (0000-0001-9601-8544)
Бойко Р. В., кандидат технічних наук, старший науковий співробітник (0000-0001-7240-4299)

Центр воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України, Київ

Шляхи удосконалення механізму управління оборонними ресурсами

Резюме. Розглянуто основні показники ефективності механізму управління оборонними ресурсами. Упровадження ефективного механізму управління оборонними ресурсами сприятиме спроможності держави ефективно протистояти військовій агресії, іншим викликам національної безпеки, покращить міжнародну взаємодію в оборонній сфері та допоможе Україні бути складовою частиною системи міжнародної безпеки.

Ключові слова: оборонні ресурси; критерії ефективності; механізм управління; показники ефективності; механізм управління оборонними ресурсами.

Постановка проблеми. Аналіз світового досвіду воєнних конфліктів та результатів повномасштабної збройної агресії російської федерації (РФ) свідчить про необхідність зміцнення обороноздатності держави за рахунок удосконалення способів та механізмів всебічного забезпечення. Дослідження доводять, що базовою основою забезпечення обороноздатності держави і розвитку спроможностей сил оборони є ефективне управління оборонними ресурсами. У цьому напрямі важливим питанням є визначення показників ефективності управління оборонними ресурсами, їх структурування, визначення основних елементів та критеріїв ефективності механізму їх управління. Аналіз вітчизняних підходів вчених до цього питання дасть змогу виявити особливості існуючого досвіду в управлінні оборонними ресурсами та в подальших дослідженнях використати на практиці передовий досвід держав-партнерів та міжнародних організацій. Це в комплексі дасть змогу більш повно реалізувати європейські та євроатлантичні прагнення України.

Аналіз досліджень і публікацій. Проаналізувавши напрацювання вчених у цьому питанні можемо зазначити, що дефініція “ефективність механізму оборонними ресурсами” не досліджувалася. Так, більшість вчених акцентують увагу на таких поняттях як “механізм державного управління у сфері забезпечення національної безпеки”, “оборонний менеджмент у сфері оборони”, “механізм управління сектором оборони” та ін. Наведені поняття

характеризують комплекс управління на стратегічному рівні силами оборони, проте на оперативному та тактичному рівні варто розглядати механізм управління оборонними ресурсами. А. Петренко у своїй статті частково висвічує специфіку цього поняття, оскільки зосереджує увагу на впровадженні основних засад оборонного менеджменту, який включає в себе програмно-проектний менеджмент, що зосереджується на впровадженні ефективного механізму управління у сфері оборони [1]. О. Крук у своїх дослідженнях аналізує правовий та інституційний механізм державного управління у сфері забезпечення національної безпеки [2]. Натомість Г. Гончаренко розглянув досвід країн НАТО та ЄС щодо організації та управління оборонними ресурсами з використанням проектного менеджменту [3]. В. Горовенко визначив, що методологічні основи механізму управління оборонними ресурсами за своєю сутністю є сукупність уточненого (стандартного для всіх рівнів ЗС України) понятійно-термінологічного апарату, розробленої концепції подальшого розвитку управління оборонними ресурсами та методичного апарату воєнно-економічного обґрунтування розвитку ЗС України, який являє собою набір методів, прийомів, способів дослідження питань управління оборонними ресурсами [4]. Можна зробити висновок, що дефініція “ефективність механізму оборонними ресурсами” поки що комплексно не розкрита і потребує аналізу. Поряд з цим низка важливих питань, які стосуються систематизації показників оцінки ефективності управління

оборонними ресурсами, визначення критеріїв ефективності та етапів механізму їх управління залишаються недостатньо дослідженими.

Мета статті – аналіз показників, критеріїв та етапів механізму управління оборонними ресурсами для обґрунтування рекомендацій щодо його удосконалення.

Викладення основного матеріалу. На сьогодні, вагому роль у функціонуванні сучасних сил оборони відіграє управління оборонними ресурсами. Під поняттям “*оборонні ресурси*” розуміються фінансові, матеріальні, людські, інформаційні та часові ресурси, спрямовані державою на розвиток та утримання спроможностей сил оборони, забезпечення перемоги з урахуванням “співвідношення ціни і якості” та досягнення кінцевої мети на тактичному, оперативному та стратегічних рівнях [5].

Натомість *механізм управління оборонними ресурсами* включає в себе комплекс дій, процесів та структур, спрямованих на ефективне використання ресурсів для забезпечення національної безпеки. Від ефективності діяльності органів

державного та військового управління, стосовно управління оборонними ресурсами, наряду залежать наявні можливості сил оборони та майбутні результати збройної боротьби. Постанова Кабінету Міністрів України від 26.09.2018 № 722. поняття “*ресурси*” трактує як видатки, що призначені для фінансування заходів із забезпечення засобами та послугами військових частин, підрозділів, загонів збройних сил, інших військових формувань, правоохоронних та розвідувальних органів, Державної служби спеціального зв’язку та захисту інформації України, Державної служби з надзвичайних ситуацій [6].

Зазначимо, що управління оборонними ресурсами включає в себе координацію, планування та ефективне використання різноманітних ресурсів, необхідних для забезпечення національної безпеки та військової готовності країни. Це важливий аспект державного управління, спрямований на забезпечення оборони, захисту території, національної інфраструктури та інтересів країни в цілому. *Складові управління оборонними ресурсами* наведені на рис. 1.

Рис. 1. Основні елементи управління оборонними ресурсами

Джерело: складено автором на основі [7].

Механізм управління оборонними ресурсами охоплює комплекс дій та систем, спрямованих на забезпечення обороноздатності країни. Елементи механізму відображено на рис. 2.

Ці елементи об'єднуються для забезпечення повного циклу оборони та готовності до реагування на можливі загрози та конфлікти.

Рис. 2. Основні елементи механізму управління оборонними ресурсами

Джерело: складено автором на основі [8].

Ефективне управління оборонними ресурсами є ключовим елементом для забезпечення ефективної оборони країни та впорядкованого реагування на потенційні загрози. Основні етапи цього механізму представлено на рис. 3. На 1-му етапі механізму проводиться оцінка, зокрема емерджентних викликів.

Довідка. Термін “емерджентний виклик” використовується для опису викликів або ситуацій, які з’являються раптово, неочікувано і можуть вимагати термінового реагування чи адаптації. Це може стосуватися різних сфер, включаючи безпеку, глобальні зміни, технологічні та природні катастрофи. Наприклад, емерджентним викликом може бути природна катастрофа, така як землетрус, повінь або шторм, який раптово виникає і вимагає негайних заходів для захисту населення та майна. У контексті оборони і національної безпеки, емерджентний виклик може включати в себе неочікувані загрози для безпеки країни, такі як терористичний акт, кібератака або політична нестабільність. Такі виклики вимагають швидкого реагування, планування та координації з

боку уряду та відповідних служб для забезпечення безпеки та мінімізації можливих негативних наслідків.

Зазначимо, що механізм управління оборонними ресурсами потребує систематичного оновлення та адаптації для врахування змін у геополітичному середовищі, технологічному прогресі та інших факторів, що можуть впливати на безпеку країни.

Одним із завдань механізму управління оборонними ресурсами сектору безпеки і оборони України в мирний час, особливий період, в умовах дії воєнного стану, є структуризація та систематизація показників, що використовуються під час контролю управління оборонними ресурсами. Під показниками ефективності управління оборонними ресурсами розуміють фінансові та нефінансові показники, які дають змогу оцінити результативність управлінських рішень і заходів, які запроваджені суб’єктами управління оборонними ресурсами.

Показники і метрики ефективності управління оборонними ресурсами дають змогу оцінити, наскільки ефективно використовуються ресурси для забезпечення національної безпеки.

У Табл. 1 наведені загальні показники та метрики оцінювання ефективності управління оборонними ресурсами.

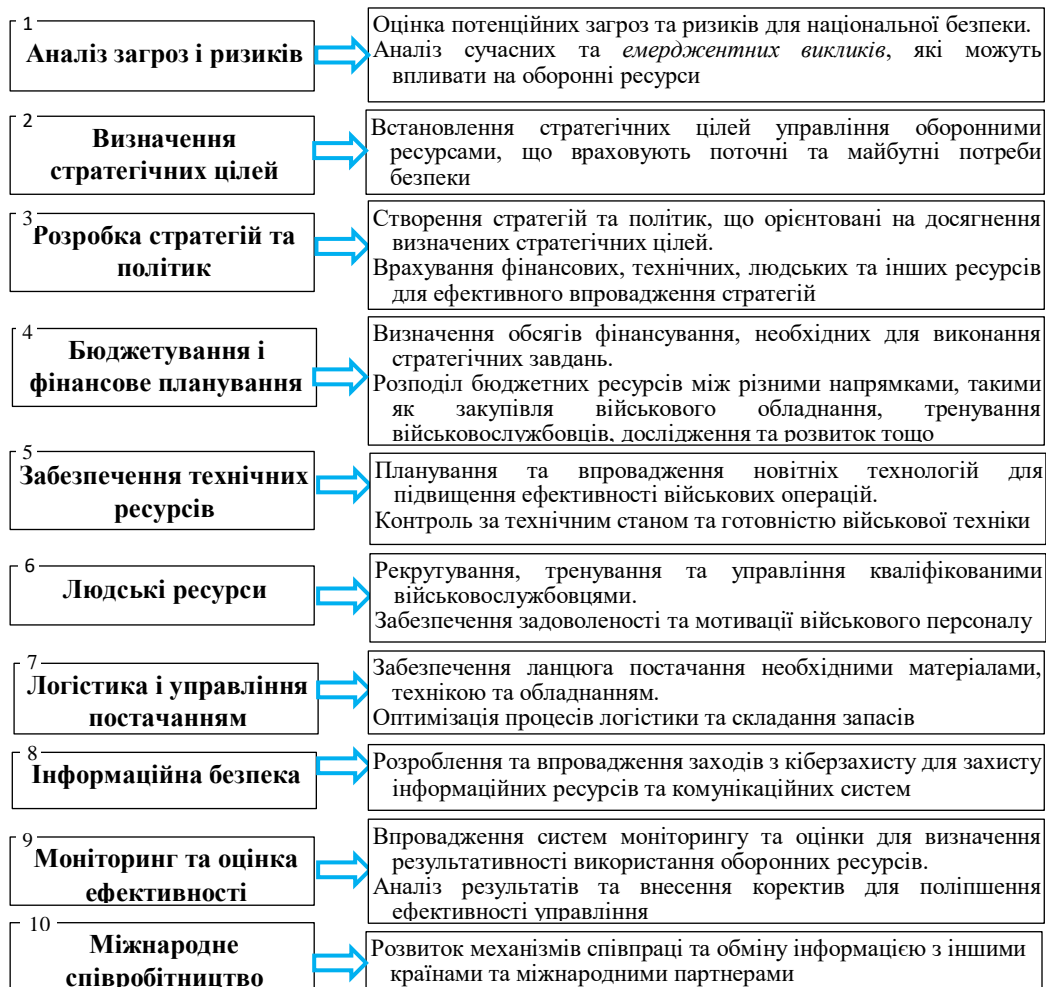

Рис. 3. Етапи механізму управління оборонними ресурсами

Джерело: складено автором на основі [9].

Таблиця 1

Показники оцінювання ефективності управління оборонними ресурсами

№ з/п	Назва групи показників	Показники
1.	Бюджетні показники	Обсяг фінансування оборони – визначає загальний обсяг грошових коштів, виділених національним бюджетом для потреб оборони. Відсоток бюджету, спрямований на розвиток – показує, скільки відсотків бюджету витрачається на нові технології, дослідження та розвиток
2.	Технічні показники	Стан військової техніки – визначає рівень готовності та ефективності військової техніки. Відсоток новітніх технологій – показує, який відсоток військових ресурсів використовується для застосування сучасних технологій
3.	Людські ресурси	Відсоток заповненості вакансій – показує, наскільки ефективно керівництво може забезпечити військову організацію кваліфікованими кадрами. Показник задоволеності військовослужбовців – Оцінює рівень задоволеності та мотивації військовослужбовців
4.	Логістика та постачання	Показник готовності ланцюга постачання – визначає, наскільки ефективно забезпечується військова організація необхідними ресурсами
5.	Стратегічне планування	Реалізація стратегічних цілей – показує, наскільки успішно впроваджуються стратегічні цілі та завдання управління оборонними ресурсами
6.	Ефективність військових операцій	Результативність військових операцій – оцінює успішність проведених військових операцій та досягнення поставлених завдань
7.	Інформаційна безпека	Рівень кіберзахист – визначає рівень захищеності військових інформаційних систем від кіберзагроз
8.	Міжнародне співробітництво	Рівень співпраці з іншими країнами – визначає, наскільки успішно вивчається і співпрацює з іншими країнами з метою підвищення спільної безпеки

Ці показники дають змогу аналізувати та вдосконалювати управління оборонними ресурсами для підвищення ефективності та готовності збройних сил. Показники ефективності управління оборонними ресурсами є важливими критеріями оцінки ефективності діяльності в галузі оборони та забезпечення національної безпеки. Вони не лише дають змогу оцінювати результативність діяльності з управління оборонними ресурсами, але і вказують, наскільки

ефективно використовуються ресурси, та надають можливість прогнозувати результати що досягаються в результаті їх використання [10].

Удосконалення механізму управління оборонними ресурсами – це важлива задача для забезпечення національної безпеки. Шляхи, які можуть сприяти ефективнішому управлінню оборонними ресурсами, наведені у Табл. 2.

Таблиця 2

Шляхи удосконалення механізму управління оборонними ресурсами

№ з/п	Напрямок удосконалення	Зміст
1.	Централізація та координація	Створення центрального органу, який координує всі аспекти управління оборонними ресурсами, що дозволить уникнути дублювання функцій і забезпечити єдиний погляд на ситуацію
2.	Використання технологій	Впровадження сучасних інформаційних технологій для автоматизації процесів управління, моніторингу та збору даних для можливості аналізу великих обсягів даних, що сприяє прийняттю обґрунтованих рішень
3.	Стратегічне планування	Розробка довгострокових стратегій для забезпечення сталого розвитку оборонних ресурсів – включає визначення пріоритетів, інвестицій та стратегічних цілей
4.	Співпраця та партнерство	Розвиток міжнародних партнерств для обміну ресурсами, знаннями і досвідом включає спільні військові вправи, обмін технологіями та інші форми співпраці
5.	Оптимізація ланцюга “постачання”	Забезпечення ефективного ланцюга “постачання” для швидкого та точного реагування на потреби оборони включає оптимізацію процесів закупівлі та управління запасами
6.	Розвиток людських ресурсів	Забезпечення належної підготовки та розвитку кваліфікованого персоналу шляхом інвестицій у навчання та розвиток освітніх технологій
7.	Аудит та оцінка ефективності	Регулярні аудити та оцінки ефективності систем управління оборонними ресурсами дозволяють виявляти слабкі місця та вносити необхідні корективи
8.	Гнучкість та адаптивність	Створення гнучких систем, які можуть швидко адаптуватися до змін у загрозах та технологічному середовищі
9.	Інвестиції у науку та дослідження	Фінансування наукових досліджень і технологічного розвитку для забезпечення переваг у оборонних технологіях та стратегіях
10.	Комунікація з громадськістю	Забезпечення прозорості та постійної комунікації з громадськістю щодо стану оборонних ресурсів та стратегій управління

Ці шляхи можуть бути ефективними, але їх успішність залежить від контексту, специфічних потреб країни та геополітичної ситуації. Наразі держава перебуває у стані збройної агресії з боку РФ, що потребує урахування специфічних аспектів для забезпечення сталого функціонування механізму управління оборонними ресурсами.

Збройна агресія РФ може приймати різні форми, включаючи військові конфлікти, анексії територій, підтримку повстань та інші дії, спрямовані на використання сили чи військової загрози відповідно до своїх політичних, економічних і геополітичних цілей. Специфіка збройної агресії РФ може бути визначена такими рисами:

1) Гібридна війна – використання не тільки традиційних військових методів, але і тактик гібридної війни, яка включає інформаційну війну, кібератаки, дипломатичний тиск та економічні впливи;

2) Анексія територій – взяття контролю над частинами чи цілими сусідніми країнами, офіційно оголошуючи їх анексію або підтримуючи місцеві повстання для встановлення влади, яка підтримує інтереси РФ;

3) Підтримка повстань – підтримка збройних конфліктів чи повстань у вигляді постачання зброї, фінансової допомоги, надання військових консультантів та інших ресурсів;

4) Кібератаки та електронна війна – здійснення кібератак на інфраструктуру країн-жертв агресії, включаючи державні установи, енергетичні системи, телекомунікаційні мережі тощо та використання електронної війни для блокування чи перехоплення комунікаційних засобів противника;

5) Інформаційна пропаганда – розповсюдження дезінформації, пропаганди та маніпуляцій з метою формування

сприятливого глобального сприйняття агресора та дестабілізації інших країн;

б) Використання “зелених чоловічків” – використання невизначених або маскуючих військових формувань, так званих “зелених чоловічків”, щоб приховати військові операції та неприхильні дії;

7) Економічний тиск – використання економічного тиску, такого як санкції та обмеження, для досягнення політичних цілей та підтримки агресивної політики;

8) Політична впливовість – використання різних політичних засобів для впливу на внутрішні справи інших країн та

підтримки політичних сил, що сприяють інтересам РФ.

Реакція на збройну агресію РФ потребує комплексного підходу, що охоплює військові, економічні, політичні та інші аспекти для забезпечення ефективного опору та захисту суверенітету та безпеки країн, які можуть бути піддані такій агресії. Забезпечення сталого функціонування оборонних ресурсів в умовах збройної агресії РФ може потребувати комплексного підходу та низки удосконалень у механізмах управління. У Табл. 3 наведені можливі напрями удосконалення.

Таблиця 3

Напрямки удосконалення механізму управління оборонними ресурсами для їх сталого функціонування в умовах збройної агресії

№ з/п	Напрямки	Шляхи удосконалення
1.	Стратегічне планування та аналіз загроз	Розвиток більш гнучких стратегічних планів, які можна швидко адаптувати до змін у ситуації. Посилення розвідувальної діяльності для раннього виявлення можливих загроз.
2.	Ефективне керівництво та командування	Забезпечення швидкого та координованого прийняття рішень високого рівня включає удосконалення комунікаційних систем, розробку чітких ієрархій та тренування керівництва для ефективного управління кризовими ситуаціями
3.	Коаліційні зусилля	Зміцнення зв'язків з іншими країнами та міжнародними організаціями для обміну інформацією та отримання підтримки в разі агресії. Розвиток механізмів для ефективної співпраці з іншими країнами та міжнародними організаціями для формування сильних коаліцій для відповіді на загрозу
4.	Мобілізація та резерви	Планування та впровадження системи швидкої мобілізації для мобілізації резервів, якщо це необхідно. Врахування можливостей мобілізації цивільного населення для підтримки оборонних зусиль.
5.	Військово-промисловий комплекс	Розвиток та модернізація військово-промислового комплексу для забезпечення потрібної техніки та озброєння. Сприяння інноваціям у військовому секторі
6.	Захист критичної інфраструктури	Зміцнення захисту критично важливої інфраструктури в умовах загрози включає заходи для захисту комунікаційних мереж, енергетичних об'єктів та інших важливих об'єктів
7.	Інформаційна безпека	Вдосконалення системи кіберзахисту для захисту важливих інформаційних ресурсів та забезпечення надійності зв'язку. Запровадження системи контролю за джерелами дезінформації та психологічною війною
8.	Підготовка та тренування	Посилення підготовки військ та регулярні тренування для перевірки готовності та ефективності оборонних сил
9.	Гуманітарні засади	Врахування гуманітарних аспектів в умовах збройної агресії – забезпечення захисту цивільного населення та гарантування доступу до гуманітарної допомоги
10.	Стійкість та відновлення	Збільшення економічної стійкості для забезпечення фінансування оборонних програм. Розроблення політики щодо міграції та збереження ресурсів національного потенціалу. Розроблення планів стійкості та відновлення для швидкого відновлення суспільства та економіки після припинення ворожих дій

Ці напрями можуть варіюватися залежно від конкретних умов і характеру загроз. Важливо постійно оцінювати ситуацію і вдосконалювати стратегії відповідно до змін у геополітичному середовищі.

Критерії ефективності механізму управління – це сукупність мірників та стандартів, за якими можна оцінити та визначити результативність та відповідність

механізму управління встановленим цілям і завданням. Загальні критерії ефективності механізму управління включають:

досягнення цілей і завдань – механізм управління вважається ефективним, якщо він досягає визначених цілей та виконує поставлені завдання;

ефективність використання ресурсів – визначає наскільки результативно

ОБОРОННЕ ПЛАНУВАННЯ

використовуються ресурси, такі як фінанси, людські ресурси, час і технічні засоби;

стратегічна відповідність – оцінює, наскільки механізм управління відповідає стратегічним цілям і планам розвитку;

інноваційність та адаптивність – враховує здатність механізму управління до інновацій та адаптації до змін у внутрішньому та зовнішньому середовищах;

ризикове управління – визначає, наскільки добре механізм управління реагує на ризики і забезпечує їх ефективне управління;

забезпечення безпеки та стійкості – враховує заходи, які забезпечують безпеку та стійкість управлінського процесу.

Ці критерії можуть бути адаптовані залежно від конкретного контексту та

особливостей організації чи системи управління.

Визначення критеріїв ефективності є важливою складовою управлінського процесу, оскільки вони дозволяють об'єктивно вимірювати, аналізувати та порівнювати результати діяльності системи управління.

Оцінка ефективності управління оборонними ресурсами та оцінка ефективності механізму управління оборонними ресурсами є взаємопов'язаними аспектами, які визначаються різними показниками. Однак їх кореляція може бути важливою для забезпечення сталого та ефективного функціонування оборонних систем. У Табл. 4 наведено, як ці поняття можуть корелювати.

Таблиця 4

Порівняльна таблиця критеріїв ефективності

№ з/п	Критерій ефективності	ТІЛМАЧЕННЯ	
		Управління ОР	Механізм управління ОР
1.	<i>Стратегічне планування та реалізація</i>	Оцінюється наскільки успішно вдається реалізувати стратегічні плани та завдання, які спрямовані на оптимальне використання оборонних ресурсів	Визначається наскільки добре розроблені та впроваджені механізми управління, спрямовані на досягнення стратегічних цілей
2.	<i>Ефективність використання ресурсів</i>	Аналізується як ефективно використовуються грошові кошти, людські ресурси, технології та інші активи для забезпечення оборони	Спрямована на оцінку та вдосконалення систем та процесів, що регулюють ефективне використання ресурсів
3.	<i>Гнучкість та адаптивність</i>	Визначає, наскільки система може швидко адаптуватися до змін у стратегічних умовах та впроваджувати необхідні корективи	Спрямована на гнучкість та здатність механізмів управління адаптуватися до нових викликів та загроз
4.	<i>Реакція на кризові ситуації</i>	Визначається наскільки ефективно система реагує на кризові ситуації та забезпечує необхідні ресурси для їх вирішення	Спрямована на здатність механізмів управління координувати та мобілізувати ресурси під час кризових ситуацій

Кореляція цих показників може бути визначена шляхом систематичного аналізу та оцінки роботи оборонної системи в цілому, враховуючи взаємозв'язки між стратегічним плануванням, використанням ресурсів та реакцією на зміни в ситуації безпеки.

Ефективність механізму управління оборонними ресурсами оцінюється за допомогою різноманітних критеріїв, які характеризуються відповідними показниками та метриками. Далі наведені ключові показники та метрики, за якими можна оцінити стале функціонування механізму управління оборонними ресурсами.

1. Готовність військ:

готовність військової техніки – відсоток готовної до використання техніки;

готовність особового складу – рівень готовності військовослужбовців до виконання своїх обов'язків.

2. Логістика та постачання:

час постачання ресурсів – середній час між запитанням на ресурс та його фактичним отриманням;

витрати на логістику – відсоток бюджету, витраченого на логістичну підтримку.

3. Бюджетна ефективність:

використання бюджету – відсоток використаного оборонного бюджету;

ефективність витрат – вартість досягнення конкретних оборонних цілей на одиницю бюджету.

4. Технологічна ефективність:

сучасність техніки – відсоток сучасних та високотехнологічних систем у складі військових ресурсів;

інноваційність – кількість і якість інновацій в оборонних технологіях.

5. Ефективність використання персоналу:

відношення військовослужбовців до цивільного персоналу – оптимальне співвідношення для ефективного управління;

рівень професійної підготовки – відсоток військовослужбовців і цивільного персоналу з необхідною кваліфікацією.

6. Стратегічна ефективність:

досягнення стратегічних цілей – відповідність розвитку оборонних сил стратегічним цілям та завданням;

геостратегічна позиція – здатність до реагування на регіональні та глобальні загрози.

7. Інформаційна безпека:

рівень кібербезпеки – заходи та показники для оцінки стійкості інформаційних систем до кіберзагроз;

контроль за конфіденційністю – заходи для захисту важливої інформації від несанкціонованого доступу.

Ці показники та метрики дають змогу керівництву ефективно оцінювати стан та результативність механізму управління оборонними ресурсами та вчасно приймати рішення для покращення системи оборони. Зауважимо, що всі показники ефективності механізму управління оборонними ресурсами мають співвідноситися з критеріями, які мають відповідати таким вимогам:

критерій має бути однозначною функцією тих аргументів, вибір яких складає задачу оцінювання на усій множині їх визначення, при цьому величина критерію має бути критичною (чутливою) до змін цих аргументів;

критерій має бути обчислюваним на усіх стадіях дослідження та допускати достатньо прозоре фізичне трактування, при цьому постановка задачі, що пов'язана із застосуванням обраного критерію, не має передбачати використання інформації, яка заздалегідь відсутня;

постановка задачі, яка пов'язана із застосуванням обраного критерію, має забезпечувати повноту урахування усіх зовнішніх факторів та сталість отриманого рішення під час аналізу на більш високому рівні. Інакше кажучи, допускати ієрархічний порядок вирішення задачі воєнно-економічного аналізу;

критерій має бути чутливим до динаміки витрат [11].

Як видно з наведеного ефективність механізму управління оборонними ресурсами є багатовекторним параметром. Застосування моніторингу ефективності механізму для обґрунтування порядку та формуванню конкретних заходів стосовно його удосконалення наведені на рис. 4.

Порівняння ефективності управління оборонними ресурсами (блок 3) можна проводити використовуючи різні методи, які вже добре апробовані відповідними фахівцями:

1) Стандарти:

визначення конкретних стандартів управління оборонними ресурсами, які можуть бути встановлені відповідно до законодавства, внутрішніх політик чи міжнародних угод;

оцінка відповідності встановленим стандартам, а також визначення та виправлення відхилень.

2) Бенчмарки:

визначення ключових показників ефективності (КПІ) для оцінки управління оборонними ресурсами, таких як витрати, готовність, реакція на кризові ситуації тощо;

порівняння цих КПІ з результатами аналогічних установ, схожих секторів чи найкращих практик у сфері оборони.

3) Індекси ефективності:

визначення індексів ефективності, які відображають у цілому стан управління оборонними ресурсами;

здійснення періодичного вимірювання цих індексів для оцінки тенденцій та вдосконалення стратегій.

4) Компаративний аналіз:

вивчення та аналіз досвіду інших країн або організацій у сфері управління оборонними ресурсами;

визначення найкращих практик та їхнє впровадження для підвищення ефективності власної системи.

5) Систематична оцінка:

встановлення системи періодичних оцінок та ревізій, щоб відстежувати прогрес та реагувати на можливі відхилення в управлінні оборонними ресурсами.

Ці методи дають змогу визначити, наскільки ефективно ведеться управління оборонними ресурсами в порівнянні зі встановленими стандартами, бенчмарками та кращими практиками галузі. Це також сприяє постійному вдосконаленню та адаптації до змін у геополітичному та внутрішньому середовищі.

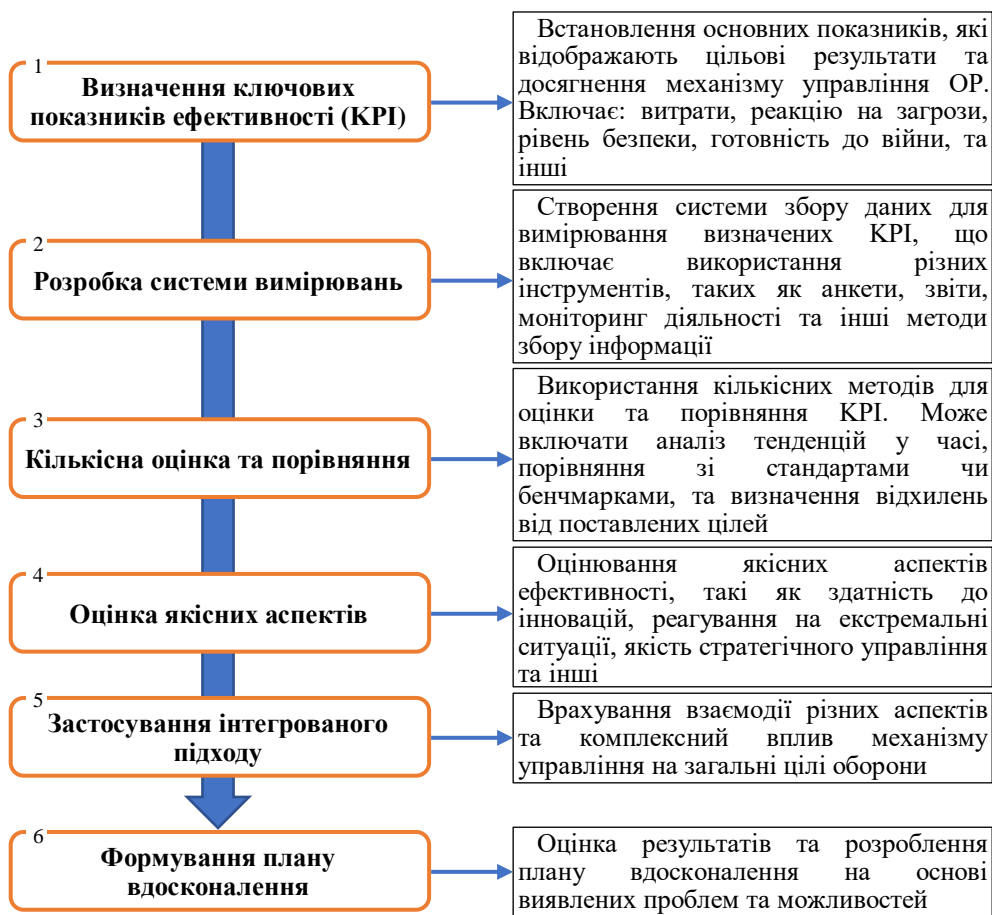

Рис. 4. Порядок удосконалення механізму управління оборонними ресурсами

Слід зазначити, що удосконалення механізму управління оборонними ресурсами доцільно здійснювати у взаємодії з зацікавленими сторонами. При цьому залучаються військові експерти, урядові органи, академічна громадськість для отримання об'єктивної оцінки та забезпечення широкого погляду на ефективність.

Висновки. Проведено аналіз критеріїв та етапів механізму управління оборонними ресурсами. Обґрунтовано рекомендації щодо порядку його удосконалення.

Впровадження в практичну діяльність розглянутого підходу щодо удосконалення ефективності механізму управління оборонними ресурсами сприятиме спроможності держави ефективно протистояти воєнній агресії, іншим викликам національної безпеки, покращить міжнародну взаємодію в оборонній сфері та допоможе Україні бути складовою частиною системи міжнародної безпеки.

Напрями подальших досліджень. Для впровадження моніторингу ефективності механізму управління оборонними ресурсами та якості забезпечення оборонними ресурсами сил оборони подальші дослідження доцільно

зосередити на автоматизації процесів і процедур управління оборонними ресурсами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Петренко А. Г. Щодо впровадження оборонного менеджменту та управління змінами в Міністерстві оборони України // Наука і оборона. 2019. № 2. С. 3–8.
2. Крук С. І. Інституційний і правовий механізми державного управління в сфері забезпечення національної безпеки України // Публічне управління та митне адміністрування. 2018. № 2 (19). С. 70–73.
3. Гуменюк Р. П. Актуальні питання планування та формування оборонного бюджету в сучасних умовах // *Finance, accounting, banks*. 2018. Вип. 1. С. 65–72.
4. Горovenko В. К., Тютюнник В. П. Актуальні проблеми сектора безпеки та оборони України // Наука і оборона. 2014. № 4. С. 20–25.
5. Семенко О., Скуріневська Л. Показники та критерії оцінювання ефективності функціонування системи управління оборонними ресурсами сектору безпеки та оборони України (структура, зміст) // *Social Development and Security : Journal of Scientific Papers*. 2023. Vol. 13, No. 2. С. 112–128.
6. Порядок забезпечення Збройних Сил, інших утворених відповідно до законів військових формувань, правоохоронних органів

- спеціального призначення, Міністерства внутрішніх справ, Національної поліції, розвідувальних органів, військової прокуратури, Державної служби з надзвичайних ситуацій, працівників закладів охорони здоров'я необхідними засобами та ресурсами під час їх залучення до здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримуванні збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях : Постанова Кабінету Міністрів України від 26.09.2018 р. № 722. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/772-2018-%D0%BF#Text>.
7. Абрамов М. В., Абрамов А. П. Оцінювання ефективності управління фінансовими оборонними ресурсами на стратегічному рівні // Sciences of Europe. 2021. № 73. С. 36–41/
8. Гончаренко Г. А. Управління сектором безпеки: поняття й сутність // Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І.Вернадського. Серія: Юридичні науки. 2020. Т. 31 (70), № 2. Ч. 2. С. 40–45.
9. Ситник Г. П. Державне управління у сфері національної безпеки. (Концептувальні та організаційно-правові засади) : підручник. Київ : НАДУ, 2012. 544 с.
10. Абрамов М. В., Абрамов А. П. Оцінювання ефективності управління фінансовими оборонними ресурсами на стратегічному рівні // Sciences of Europe. 2021. № 73. С. 36–41.
11. Досвід країн світу (НАТО та ЄС) відносно організації та функціонування систем управління оборонними ресурсами з використанням проєктного менеджменту : звіт про виконання оперативного завдання / Воєнна академія імені Євгенія Березняка. Київ, 2022. 73 с.

Стаття надійшла до редакційної колегії 22.11.2023

Ways to improve the defense resource management mechanism

Annotation

The basic basis for ensuring the defence capability of the state and developing the capabilities of the defence forces is the effective management of defence resources. In this direction, an important issue is to determine the indicators of efficiency of defence resources management, their structuring, and to define the main elements and criteria for the efficiency of the mechanism of their management.

The purpose of the article is to analyse the indicators, criteria and stages of the defence resource management mechanism in order to substantiate recommendations for its improvement.

The defence resource management mechanism includes a set of actions, processes and structures aimed at efficient use of resources to ensure national security. The elements of the defence resource management mechanism are: military planning, logistics and infrastructure; intelligence and counterintelligence; defence technology; cybersecurity; training and education of personnel.

The effectiveness of the defence resource management mechanism is assessed using various criteria, which are characterised by relevant indicators and metrics. The criteria can be structured into the following clusters: military readiness, logistics and supply, budgetary and technological efficiency, personnel efficiency, strategic efficiency, and information security.

Improvements to the defence resource management mechanism should be made in cooperation with stakeholders: This involves military experts, government agencies, and the academic community to obtain an objective assessment and ensure a broad view of effectiveness.

Implementation of this approach will contribute to the state's ability to effectively counter military aggression and other national security challenges, improve international cooperation in the defence sector, and help Ukraine to be an integral part of the international security system.

Keywords: defence resources; performance criteria; management mechanism; performance indicators; defence resource management mechanism.